

РЕШЕНИЕ

№ 112

София, 21 август 2017 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България, трето наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и шести май две хиляди и седемнадесета година, в състав :

ПРЕДСЕДАТЕЛ: СЕВДАЛИН МАВРОВ
ЧЛЕНОВЕ: ДАНИЕЛА АТАНАСОВА
АНТОАНЕТА ДАНОВА

при секретаря Илияна Петкова
и в присъствието на прокурора Антони Лаков
като изслуша докладваното от съдия Даниела Атанасова наказателно дело № 402/2017г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационното производство е образувано по жалби на подсъдимия и защитата му срещу въззивно решение № 244 от 08.02.2017г., постановено по в.н.о.х.д. № 202/16 г. по описа на Апелативен съд - Велико Търново, както следва:

- жалба от подсъдимия П. П., съдържаща изложение относно процесните събития, с искане за връщане на делото за ново разглеждане;

- жалба от защитниците на подсъдимия – адв.Р. Г., адв.И. П., адв.Н. С. и адв.В. К., с която се релевират трите касационни основания по чл.348, ал.1, т. 1 - 3 от НПК, като се правят алтернативни искания - за отмяна на решението и връщане на делото за ново разглеждане; постановяването на оправдателна присъда/на основание чл.24, ал.1, т.1 от НПК и чл.12 от НК/; за определяне на по-леко наказание и за съответстващо решение по гражданските иски. Искането за отмяна на обжалваното решение е мотивирано с допуснати от въззивния съд съществени процесуални нарушения при формиране вътрешното убеждение на съда, довели до погрешни изводи; налични съмнения за непристрастност и предубеденост на съдебния състав на въззивната инстанция, обуславящи хипотезата на чл.29, ал.2 от НПК. Твърди се, че нарушението на чл.14 от НПК е довело до неправилно приложение на материалния закон. Също така се оспорва съставомерността на деянието от субективна страна. Застъпва се тезата, че е налице мнима неизбежна отбрана и подс.П. е бил в грешка във връзка с основни характеристики на нападението, а именно, че същото е правомерно и неговата цел е задържането му и отнемането на притежаваните от него оръжия.

В срока по чл.351, ал.3 от НПК са депозираните две допълнения:

- от адв. Р. Г., с което се поддържат исканията направени с жалбата. Излагат се аргументи в подкрепа на твърдението, че въззивният съд е допуснал нарушение на разпоредбата на чл.14 от НПК и по – точно при формиране на вътрешното си убеждение, което е довело до неправилни изводи относно субективната страна на престъпление. Също така се сочи, че решаващите съдилища не са обсъдили задълбочено и в пълнота възраженията на защитата за това, че подс.П. е действал в състояние на мнима неизбежна отбрана. Развива се и оплакване за явна несправедливост на наказанието, като се акцентирани на здравословното състояние на подсъдимия и се твърди, че същото не е отчетено при индивидуализацията на наказанията;

- от адв. В. К., в което се излагат аргументи, систематизирани в четири пункта: относно допуснати процесуални нарушения; неправилно приложение на материалния закон и неправилна оценка на фактите по делото във връзка със законовите изисквания за участието на Специализирания отряд за борба с тероризма /СОБТ/; неправилно приложение на материалния закон относно преценката за абсолютната необходимост и употреба на физическа сила и помощни средства по смисъла на чл.73 и чл.74, ал.1 от ЗМВР/отм./; “неправилна съпоставка на фактите и закона по института на неизбежната отбрана, включително мнима неизбежна отбрана”.

Депозирано е писмено становище от адв. П. – повереник на частните обвинители и граждански ищци М. Ш., Т. Ш. и В. Р., в което се сочи, че подадените касационни жалби са неоснователни, а решението на въззивния съд е правилно и законосъобразно. Твърди се, че при извършване на деянието подсъдимият не е действал при условията на неизбежна отбрана, като в тази насока са изложени подробни съображения. Соци се, че употребата на оръжие при задържането му е била абсолютно наложителна за запазване живота и здравето на полицейските служители, поради което и не е било налице извършено срещу него противоправно нападение. Повереникът счита, че не са допуснати съществени процесуални нарушения, поради което и релевираните възражения в тази връзка са неоснователни. Акцентира се върху това, че са спазени принципите на чл. 13 и чл. 14 от НПК, като е извършено всичко необходимо за разкриване на обективната истина, и при постановяване на решението въззивният съд се е съобразил с изискванията на чл. 339 от НПК, като е дал изчерпателен отговор на всички възражения на подсъдимия и защитата му.

По делото е постъпило и становище от адв. М. и адв. М. – повереници на частния обвинител и граждански ищец Е. Ш., в което се сочи, че не е налице нито едно от релевираните касационни основания и се прави искане за оставяне в сила на въззивното решение като правилно и законосъобразно. Отражено е, че от обективна и субективна страна подсъдимият предумишлено е умъртвил Е. Ш., като в подкрепа на тези твърдения са изложени подробни аргументи. Соци се, че правилно въззивният съд при индивидуализация на наказанието е преценил степента на обществена опасност на деянието и на дееца, като частното обвинение счита, че целите на наказанието могат да бъдат постигнати при превес на констатираните отегчаващи вината обстоятелства. Доколкото се отнася до претенцията на бащата на Е. Ш. за обезщетение за неимуществени вреди, поверениците смятат за справедливо уважаването ѝ в пълния предявен размер от 80 000 лв.

В съдебно заседание пред касационната инстанция представителят на прокуратурата счита, че касационните жалби са неоснователни и следва да бъде оставено в сила решението на Великотърновския апелативен съд.

Частните обвинители и граждански ищци М. И.-Ш., Т. Ш., В. Р., редовно призовани, не се явяват. Повереникът им адв. Ц. П. моли жалбите да бъдат оставени без уважение. Изразява становище, че не се допуснати сочените от касаторите съществени процесуални нарушения, както и нарушения на материалния закон. Счита, че независимо от аналитичната дейност на ОС-Велико Търново, апелативната инстанция е взела решението си след като е извършила самостоятелен, обективен и пълен анализ на събраните доказателства. Според повереника преминаването на председателя на съдебния състав на административна длъжност в апелативния съд не е процесуално нарушение, доколкото той не е участвал във въззивния съдебен състав. Намира, че не са нарушени правилата на ЗМВР, както и, че подсъдимият не е действал при условията на неизбежна отбрана.

Частният обвинител и граждански ищец Е. Ш., както и поверениците му - адв.М. М. и адв.Л. М., редовно призовани, не се явяват.

Частният обвинител и граждански ищец Д.Ц.К. и поверениците му адв.Л. Б. и адв.Г. Т., редовно призовани, не се явяват.

Адвокат Н. С., защитник на подсъдимия П. поддържа изцяло касационната жалба, по всички релевиращи основания, както и направените към нея допълнения. Намира, че по делото не е проведено обективно и всеотчетливо изследване на всички въпроси, което е опорочило формирането на вътрешното убеждение на съда. Развива аргументи в подкрепа на тезата за неизбежна отбрана. Твърди, че специализираната полицейска операция е извършена в нарушение на закона, като са предприети активни действия, които сочат на нападение по отношение на подсъдимия и неговата майка, без атаката да е провокирана по никакъв начин от П.. Последният се е самоотбранявал, като защитата му е в пределите на неизбежната отбрана. Според защитника, подсъдимият не е бил информиран от органите на реда и съда за воденото срещу него досъдебно производство и е бил манипулиран за възможността служебно да бъде удължен срокът за държане, носене и ползване на огнестрелно оръжие. Позовава се и на допуснатото съществено процесуално нарушение, изразяващо се в служебна подчиненост и зависимост между въззивния съдебен състав и зам.председателя на ВтАС, който е бил председател на първоинстанционния съдебен състав. Моли за отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на апелативната инстанция. Алтернативно пледира за оправдаване на подсъдимия или определяне на значително по-леко наказание.

Адвокат П. поддържа касационната жалба. В пледоарията си акцентира относно оплакванията за допуснати съществени процесуални нарушения и явна несправедливост на наказанията. Изцяло се солидаризира с изразеното становище от адв.С. относно допуснатите от въззивния съд съществени процесуални нарушения, които изискват отмяна на въззивния съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане.Твърди, че въпреки множеството смекчаващи обстоятелства, двете решаващи инстанции са наложили максимални по размер наказания и за двете престъпления, като не са отчетени множеството нарушения, допуснати от СОБТ при провеждане на операцията. Исканията, които отправя са в условията на алтернативност, а именно за отмяна на въззивното решение или за намаляване на наказанието.

Адвокат Г., защитник на подсъдимия поддържа касационната жалба по изложените в нея съображения, както и аргументацията в двете допълнения към нея. Счита, че са налице и трите касационни основания по чл.348, ал.1 от НПК. Позовава се на нарушение на разпоредбата на чл.14 от НПК, като твърди, че съдът не е обсъдил обективно, всестранно и пълно всички обстоятелства по делото и не е отговорил на всички възражения на защитата. Това от своя страна е обусловило и нарушение на материалния закон във връзка с квалификацията на деянието. Поддържа в условията на алтернативност и оплакването за явна несправедливост на наложените наказания. Твърди, че въззивният съд без да отчете всички смекчаващи обстоятелства, посочени от защитата е наложил най-тежките по вид и размер наказания за двете престъпления. Моли за отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане, а алтернативно за преминаване към друго по вид наказание със значително намаляване на неговия размер.

Подсъдимият П. П., редовно призован за съдебното заседание пред касационната инстанция, не се явява.

Върховният касационен съд, след като обсъди доводите на страните и в пределите на правомощията си по чл.347, ал.1 от НПК, намери следното:

С присъда № 111 от 19.11.2015г., постановена по нохд №462/14г. по описа на Окръжен съд-Велико Търново, подсъдимият П. С. П. е признат за виновен в това, че на 14.03.2014г. около 06.00часа, в [населено място], на [улица], ет./етаж/, ап./апартамент/, предумишлено, по начин опасен за живота на мнозина, направил опит да умъртви повече от едно лице - Д.Ц.К., М.Р.А., Д.Б.К., В.Р.С., Г.К.А. и умъртвил Е. Ш. - всички в качеството им на полицейски служители на МВР при изпълнение на службата им – участие в провеждане на полицейска операция на територията на ОД на МВР- Велико Търново, като деянието макар да е довършено, не са настъпили предвидените в закона и искани от деца общественоопасни последици, поради което и на основание чл.116, ал.2, пр.4, вр. ал.1, т.4, пр.3, т.6, пр.1, алт.1 и т.9, вр. чл.115, вр. чл.18, ал.1 от НК и чл.54 от НК е осъден на доживотен затвор без замяна, като е оправдан по първоначално повдигнатото му обвинение по чл.116, ал.1, т.6, пр.1, алт.2 и т.11 от НК.

Подсъдимият П. П. е признат за виновен и в това, че за времето от 18.06.2012г. до 14.03.2014г. в [населено място], на [улица], ет.1, ап.1 държал огнестрелни оръжия на обща стойност 1488лв. и 343 броя боеприпаси за огнестрелни оръжия на стойност 426, 63лв., без да има за това надлежно разрешение, поради което и на основание чл.339, ал.1, пр.2, вр. чл.54 от НК е осъден на осем години лишаване от свобода.

На основание чл.23 от НК е определено едно общо и най-тежко наказание, а именно доживотен затвор без замяна, което да се изтърпи при първоначален специален режим в затвор.

На основание чл.59 от НК е зачетено времето на предварително задържане на подсъдимия, считано от 14.03.2014г. до влизане в сила на присъдата.

Подсъдимият П. П. е бил осъден да заплати на гражданските ищци обезщетение за претърпени неимуществени вреди, ведно със законната лихва, както следва: на М. И.-Ш. сумата от 100 000лева, на Т. Ш. сумата от 100 000лева, на В. Р. сумата от 100 000лева, на Е. Ш. сумата от 80 000лева и на Д.Ц.К сумата от 10 000лева.

В тежест на подсъдимия са възложени деловодните разноски и дължимата се държавна такса върху уважения размер на гражданските искове. Съдът се е произнесъл и по веществените доказателства.

С решение № 224 от 08.02.2017г., постановено по внохд № 202/16г., Апелативен съд- Велико Търново е потвърдил атакуваната пред него първоинстанционна присъда.

Касационните жалби са допустими, но неоснователни.

Независимо, че касаторите правят оплаквания и по трите касационни основания на чл.348, ал.1 от НПК, пределите на касационната проверка се очертават от конкретно изложените доводи, подкрепящи всяко едно от основанията, с предмет въззивното решение без частта, с която е потвърдена оправдателната част на първоинстанционната присъда. Също така една значителна част от аргументацията в допълнението на адв.К., както и в касационната жалба на подсъдимия, с допълненията към нея/лично изготвени от него/, са относими към проблематика, касаеща необоснованост на съдебния акт, която не може да бъде предмет на касационен контрол, доколкото обосноваването не е сред предвидените в НПК касационни основания.

Всички доводи, ведно с подкрепящата ги аргументация са били релевирани пред въззивния съд, който ги е отхвърлил, като неоснователни. Настоящата инстанция не споделя изцяло аргументацията на апелативния съд, но се солидаризира с крайните изводи. Независимо от идентичността на оплакванията/пред въззивната и касационната инстанция/, този състав намира за необходимо да ги обсъди в съдебния си акт.

На първо място следва да бъдат обсъдени твърденията на касаторите за допуснати съществени процесуални нарушения, обуславящи необходимост от отмяна на атакувания съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане, което от своя страна би дерогирало необходимостта от разглеждане на доводите, касаещи касационните основания по чл.348, ал.1, т.1 и т.3 от НПК.

Жалбоподателите развиват аргументи за наличието на данни, обуславящи основание за отвод по чл.29, ал.2 от НПК на въззивния съдебен състав, поради предубеденост, тъй като участващите съдии са в условията на субординация по отношение на председателя на първоинстанционния състав, който към момента на провеждане на въззивното производство е заемал длъжността зам.административен ръководител и председател на наказателното отделение на Апелативен съд - Велико Търново.

Във връзка с тези твърдения следва да бъде почертано мнението на този състав, основаващо се на нормативната база, съдебната практика, както и тази на ЕСПЧ относно правото на страните делото им да бъде разгледано и решено от независим и безпристрастен съд. Разпоредбата на чл.29, ал.2 от НПК гарантира на страните правото на "непредубеденост" на съда, като идеята на законодателя е, че в състава на съда не следва да участват лица, които предварително са си изградили убеждение по делото. В тази връзка незаконен съдебен състав ще е налице, когато реално съществуват обстоятелства, даващи основния за извод за необективност и пристрастност. Преценката за тяхната основателност, респективно неоснователност следва да се базира не на субективни изводи, нито на съображения за целесъобразност, а само въз основа на обективната наличност на конкретни данни, обуславящи възможен конфликт на интереси, които по естеството си могат да накърнят вътрешното убеждение на член от съдебния състав.

Обстоятелствата, че съдии, участвали в съдебния състав, постановил първоинстанционната присъда, след повишение са заели съответно длъжността- зам.административен ръководител и председател на наказателното отделение на Апелативен съд-Велико Търново от съдия М. М./ председател на първоинстанционния състав/ и съдия в наказателното отделение от К. К./докладчик в първата инстанция/, не е сред предпоставките за отвод по чл.29, ал.1 от НПК на въззивния съдебен състав, а и не са констатирани данни, сочещи на предубеденост на последния в резултат на сочените обстоятелства, което от своя страна да обуслови основанията на аления втора на цитирания текст. Конституцията на Република България и Закона за съдебната власт изрично прокламират, че при осъществяване на своите функции/в частност при постановяване на съдебните си актове/ съдиите се основават на закона и събраните по делото доказателства. В правораздавателната си дейност те са независими, а административното ръководство на съда-председателят и заместниците му, осъществяват само неговото общо организационно и административно ръководство, поради което заемането на определена административна длъжност, с оглед разписаните в ЗСВ компетентности, не сочи на отношение на субординация относно правораздавателната дейност на съдиите. Ето защо, не може да се приеме за основателно твърдението, че заемането на административна длъжност във въззивния съд на членове от първоинстанционния съдебен състав, по естеството си е основание за отвод, което да изисква отмяна на въззивния съдебен акт, поради допуснато съществено процесуално поведение.

Оплаквания за допуснати съществени процесуални нарушения, касаторите правят и по отношение дейността на въззивната инстанция по събиране и оценка на доказателствена.

Оценката на доказателствата е суверенна дейност на съда, като касационната инстанция се произнася в рамките на установените от инстанциите по същество фактически положения, не може да установява нови такива, както и не може да се намесва или да замества вътрешното убеждение на решаващите съдилища. Поради това, на проверка подлежи само правилността на процеса на формиране на вътрешното убеждение у решаващите съдебни състави и спазване на задължението за обективно, всестранно и пълно изясняване на обстоятелствата по делото, както и дали са предприети всички мерки за разкриване на обективната истина. В случая, инстанциите по същество са събрали възможния обем от доказателства, като същите са оценили при спазване изискванията на НПК и не са допуснали нарушения на разпоредбите на чл.13 и чл.107 от НПК. Не се констатира въззивната инстанция да е нарушила и принципа за обективно, всестранно и пълно изследване на всички обстоятелства по делото, закрепен в чл.14 от НПК. Делото не страда от доказателствен дефицит, който да е попречил на апелативния съд да установи по надлежен ред фактите, подлежащите на доказване. Приетата фактическа обстановка е резултат от вярна интерпретация на данните, установени с годни доказателствени средства и използване надлежни способности за доказване. Неоснователни са оплакванията на защитата за нарушения на правата на подсъдимия с отказа на предходната инстанция да събере относими за изясняване на обективната истина доказателства и по-точно с отказа да извърши оглед на жилището му. В правомощията на решаващите инстанции и в частност на въззивната е преценката за обема и вида доказателства, които да бъдат събрани, както и кои доказателствени средства да бъдат използвани в тази й деятелност. Независимо от това преценката на решаващия съд не е субективна, а следва да е обусловена от обстоятелствата, включващи се в предмета на доказване, доказателствата да допринасят за тяхното изясняване и да са установени по реда, предвиден в НПК. Също така, от компетентността на решаващите инстанции е и преценката за необходимостта от проверка на вече събрани доказателства. В тази връзка следва да се посочи, че напълно се споделя аргументираната теза на окръжния съд/възприета и от апелативната инстанция/ за липсата на необходимост съдебният състав да извърши оглед на жилището на подсъдимия. В съдебното заседание, проведеното на 22.06.2015г., е било направено от защитата искане за извършването на такова следствено действие с мотиви съдът да придобие непосредствено впечатление за това дали жилището е било барикадирано и какво е разположението на помещенията в него. Искането първоинстанционният съд е отхвърлил мотивирано, приемайки, че във връзка с тези обстоятелства, по делото са събрани достатъчно писмени материали, снимков материал и видеоматериал, с които всички страни са били запознати. Тези материали установяват значимите за изясняване на

поставената от защитата проблематика, а именно разположението на помещенията в жилището и неговото състояние по време на извършване на деянието и непосредствено след приключването му.

Предвид горното, настоящият състав на касационната инстанция намира, че решаващите съдилища не са допуснали процесуални нарушения, които да сочат за наличие на касационно основание по чл.348, ал.1, т.2 от НПК, което от своя страна да обуславя касационно основание по т.1 на цитираната разпоредба.

Неоснователни са и оплакванията за допуснати от въззивния съд нарушения на материалния закон.

Защитата оспорва основателността на правните изводи, касателно квалификацията на деянието и по-точно, като извършено предумишлено. Изводите на двете решаващи инстанции, че фактическите констатации очертават осъществяването от обективна и субективна страна на престъплението убийство при форма на вината - предварителен умисъл – предумишлено убийство/чл.116, ал.1, т.9 от НК/, са правилни. Убийството е предумишлено, когато деецът го е извършил по предварително решение, взето при сравнително спокойно и хладнокръвно състояние, след обсъждане на мотивите за и против извършването му. За предумисъла може да се съди от изработен план за извършване на убийството, взети предварителни мерки за укриване на същото, устроена засада, предварителен избор на мястото, където да се причака жертвата, разузнаване на пътя на движение на жертвата, продължителността на времето от възникване на намерението за извършване на убийството до реализирането му и други – Постановление № 2 от 16.12.1957г. на Пленума на ВС, изм. и доп. с Тълкувателно постановление № 7 от 06.07.1987г. Именно по горните характеристики предумишленото убийство се различава от това, извършено при внезапно възникнал умисъл. Дали е налице предумисъл е въпрос, който съдът следва да изясни и установи във всеки конкретен случай. Правилен е изводът на въззивния съд, че събраната доказателствена съвкупност налага извод за предумишленост в дейността на подсъдимия. Установено е, че подсъдимият е предприел подготвителни действия в деня преди инцидента, след като е видял служители на полицията да заснемат жилището му. Разположил е оръжията и боеприпасите, които незаконно е притежавал/предвид изтеклия срок на разрешителното му/ в различни помещения на жилището, и е „дежурил” с майка си през цялата нощ. Тези действия са предприети на фона на направените макар и в известен времеви период преди деянието укрепления на жилището. Оръжията са били технически годни и подсъдимият, който е бил наясно с техните характеристики и възможности за нанасяне на поражения при употреба, е притежавал умения да борава с тях. Събраните по делото писмени и гласни доказателства установяват, че подс.П. е знаел за водените срещу него дела- по Закона за здравето и НПК, и отказът му да напусне жилището е бил предопределен от евентуалното му задържане и настаняване в психиатрично заведение/самият той е посочил тези обстоятелства в жалба до полицията/. Също така е установено по несъмнен начин, че подсъдимият е отказвал да предаде доброволно оръжието, като демонстративно не е изпълнил разпорежданията на полицейските служители. Подсъдимият е имал съзнанието за намеренията на полицията за задържането му, което изисква доброволното му предаване, а не реакция с използване на оръжие. Цялостната му подготвителна дейност сочи единствено на съзнателно решение за причиняване смърт на

служителите на полицията, при предприети действия по задържането му. Версията за подготовка от страна на подсъдимия за отбрана, са несъстоятелни. Действията на органите на МВР, нормативно регулирани, не са свързани и не могат да бъдат целенасочени към нападение и нараняване, а още по-малко към причиняване на смърт. Изпълнението на възложените им служебни задачи не може да има за цел неправомерно нарушаване неприкосновеността на личността и жилището на лицата. Едни от основните принципи в дейността на МВР са спазване на Конституцията и законите; зачитане и гарантиране правата и свободите на гражданите и тяхното достойнство. Сред основните задачи на МВР е противодействие на престъпността и опазване на обществения ред, защита на правата и свободите на гражданите и опазване на техния живот, здраве и имущество. Ето защо, не може да се приеме, че се е налагало подс.П. да предприема каквито и да било действия с оглед “отбрана”. Горееизложено по несъмнен начин обуславя правилност на изводите на въззивния съд за доказаност на квалифициращият деянието признак “извършено предумишлено”.

Претендираното за допуснато нарушение от страна на въззивната инстанция при формиране на правните изводи и по-точно досежно субективната страна на престъплението по чл.116 от НК, не намира опора в данните по делото. Настоящият състав не възприема за правилни изводите на въззивната инстанция за наличие на алтернативен умисъл. В принцип аспект, с оглед на съдебната практиката и приетото в доктрината, изложението на съда, относно хипотезата на алтернативност на умисъла при причиняване на телесна повреда или смърт, когато деянието е останало в стадия на опита е правилно, но неприложимо в настоящият случай.

Вината е субективен елемент на престъплението, свързан с определено психическо състояние на дееца, отразяваща неговото субективно отношение към общественоопасния характер и общественоопасните последици. Изводите досежно вината, без оглед на нейната форма следва да се основават на обективните данни по делото. Решавайки въпроса за съдържанието на умисъла при престъпленията против личността, съдът е длъжен да изхожда от съвкупната преценка на всички обстоятелства, касаещи извършеното. В конкретният случай данните по делото сочат, че подс.П. е използвал две от четирите, притежавани от него огнестрелни оръжия, а именно ловна карабина “марка” и гладкоцевна пушка “марка”, които са годни да причинят смърт, като техническите характеристики на ловната карабина/с която е причинена смъртта на Ш./ установяват предназначението ѝ за стрелба от порядък на 300-400метра. Също така, по делото е установено, че подсъдимият е произвеждал изстрелите в затворено пространство на разстояние е 0,50м. до 3-4 метра. Не може да се пренебрегне и факта, че смъртоносният за пострадалия Ш. изстрел, подс.П. е произвел след като е съобщил, че се предава и престрелката е било преустановена, за което обстоятелство Ш. е докладвал на ръководителя на тактическите действия. Не на последно място следва да се посочи и факта, че след многократни призови за предаване на подсъдимия и обозначения/още от началния момент на операцията/, че лицата проникващи в жилището му са служители на полицията, той е започнал и продължил да стреля срещу тях. Всичко това води до извод за действия на подсъдимия, обуславящи форма на вината пряк умисъл. Неоснователни са твърденията на защитата, че не са отчетени значими факти във връзка с преценката за субективната страна. Обстоятелствата, че подсъдимият е стрелял без да се прицелва, държал е оръжието на нивото на кръста си, имал е съзнанието, че служителите на СОБТ използват предпазни средства и при стрелба от близко разстояние нараняванията не са засегнали жизненоважни органи на част от пострадалите, са обстоятелства, които не могат да дискредитират категоричността на изводите, че той е действал с пряк умисъл за причиняване смърт, при това на повече от едно лице. Промяна на тези изводи не може да настъпи и от обстоятелството, че извън причиняването смъртта на пострадалия Ш., по отношение на останалите петима пострадали деянието е останало в стадия на опита - макар да е довършено, не са настъпили предвидените в закона и искани от дееца общественоопасни последици. Несъстоятелна е тезата на защитата, че умисълът на дееца по отношение на петимата командоси следва да се преценява поотделно за всеки един от тях, а не да се извежда от общата картина на събитието, и в тази връзка се поддържа наличие на евентуален умисъл, което изключва квалификацията на деянието като опит. В случая няма как да бъде пренебрегната цялостната картина на инцидента, която

сочи на изключителна динамика в действията, както на подсъдимия, така и на командосите, /описани сред фактическите констатации на решаващите съдилища/, осъществени в затворено, неголямо пространство. Подсъдимият е възприел проникването на командосите в жилището/осветлението в едно от помещенията е било включено/, което е било съпътствано с викове „Полиция-Предай се“, и е предприел целенасочена стрелба срещу тях, която е продължила по време на цялата операция. Деянието на подсъдимия е единно и правилно квалифицирано по чл.116, ал.1, т.4 – убийство на повече от едно лице. От субективна страна, за да е налице квалифицирано убийство по посочената квалификация е необходимо умисълът за убийство на повече от едно лице да е възникнал предварително, по време на извършване на убийството на първото лице или непосредствено след него, когато дейността е продължение на същото престъпление - Постановление №14/63г. на ППВС. Всички горепосочени действия на подсъдимия, прецени в тяхната последователност сочат, че умисълът му за убийство на повече от едно лице е пряк, формиран предварително.

На следващо място касаторите правят оплаквания за неправомерни действия на Специализирания отряд за борба с тероризма. Същите са неоснователни, като не е било необходимо въззивният съд да проследява съдебната практика по чл.12а от НК, която не е относима към предмета по настоящото дело, очертан от инкриминираното обвинение и свързан с наказателната отговорност на подсъдимия. Неоснователно е твърдението, че е налице несъответствие между разпореждането на РС - Горна Оряховица и действията на СОБТ. Претърсването и изземването е сред способите за доказване и се използва когато има достатъчно основание да се предполага, че в някое помещение или лице се намират предмети и книжа, които могат да имат значение за делото. В досъдебното производство претърсването и изземването се извършва с разрешение на съдия от съответния първоинстанционен съд. Предварителното разрешение от съда е установено като гаранция за гражданите срещу накръняване неприкосновеността на жилището или лицето. В настоящият случай в рамките на досъдебно производство е налице разпореждане на съдия от съответния първоинстанционен съд за претърсване жилището на подс.П. и изземване на държаните от него огнестрелни оръжия и боеприпаси. Участието на СОБТ е с оглед съдействие на органите на Окръжната дирекция на МВР-Велико Търново и РУ-МВР-Горна Оряховица. Установените по делото данни сочат, че преди инцидента съществуващите между подсъдимия от една страна и съседите му сем.М. и сем.К. и учениците от СОУ „училище” негативни отношения, са ескалирали. Безуспешни са били и опитите на полицейските органи да изпълняват задълженията си по ЗМВР, тъй като подсъдимият е отказвал всякакво съдействие и поведението му недвусмислено е сочело на реална възможност за използване на притежаваното от него оръжие. Срещу него е имало образувано досъдебно производство за престъпление по чл.339 от НК, като абсолютно безуспешни са били опитите на разследващите той да предаде доброволно притежаваното оръжие.

Участието на СОБТ в операцията, проведена на 14.03.2014г. освен, че е било разрешено е и проведено в съответствие с правилата, визирани в ЗМВР и подзаконовите нормативни актове. Съгласно разпоредбите от ЗМВР полицейските органи могат да използват оръжие само при абсолютна необходимост в предвидените в нормата на чл.74, ал.1 от ЗМВР/отм./ случаи: т.1. - при заплахата с огнестрелно оръжие и т.3 - след предупреждение при задържане на лице, извършващо или извършило престъпление от общ характер, ако то оказва съпротива. Действително използването на оръжие е крайна мярка и изключение, но в случая това се е наложило предвид стрелбата, предприета от подсъдимия по служителите на отряда. Начинът, по който командосите са проникнали в жилището е бил единствено възможен, още повече, че първоначално целеният елемент на "изненада" за подсъдимия е отпаднал. От доказателствената съвкупност се установява, че служителите на полицията, предприемайки влизане в жилището на подсъдимия, са се обозначили като са викали "полиция" още от първия момент и са призовавали подсъдимия да излезе с вдигнати ръце. За последния не е съществувало съмнение, че лицата, проникващи в апартамента му са служители на полицията, както и е имал яснота за целта на техните действия, а именно неговото задържане и впоследствие изземване на незаконно притежаваното оръжие. Абсурдно е да се приеме, че българските граждани следва да очакват своеволни действия по нападение и причиняване на увреждания, всеки път, когато полицейските служители в изпълнение на служебните задължения предприемат действия по тяхното установяване или задържане. В момента, в който подсъдимият е бил предупреден и призован да се предаде, е следвало да го стори, но той е останал в жилището барикадиран и след като командосите са проникнали през една от терасите и са се насочили да установят местонахождението му, е започнал да стреля срещу тях. Всъщност подсъдимият сам във времето и то целенасочено е създал критичната ситуация. Употребата на сила и повреждане на вратите на двете тераси е с цел проникване в жилището във връзка със задържането на подсъдимия, след изчерпване на други възможности за това. Същото не е самоцелно, напротив от установеното по делото относно действията по организацията на операцията е видно, че ангажираните служители на МВР са отчитали всички обстоятелства, които могат да причинят недопустими увреждания, например: фактът, че в жилището, освен подсъдимият се е намирала и неговата майка, която би могла да бъде взета за заложник или неволно да пострада. В този смисъл действията на СОБТ са в рамките на правомощията му и не могат да бъдат квалифицирани като противоправно нападение, а използването на сила и помощни средства, в случая е било абсолютно необходимо и основано на предоставените им със заповед на Главния секретар на МВР и произтичащи от разпоредбата на чл.74, ал.1 от ЗМВР правомощия за използване на оръжие. Не е допуснато

нарушение и на ал.2 на цитирания текст, а именно при използването на оръжие полицейските служители са длъжни да направят всичко възможно за запазване живота на лицето, срещу което е насочено, и да не застрашават живота и здравето на други лица. При горните данни не може да се приеме за основателна тезата на защитата за действия на командосите по нападение, които да са в разрез със закона, поради което проблематиката, относно останалите предпоставки, характеризиращи института на неизбежната отбрана е безпредметно да бъдат обсъждани. Отново следва да се посочи, че действията на командосите от СОБТ, така както са установени по делото са в изпълнение на конкретно възложената им задача и произтичащите от нормативната уредба правомощия, като същите не сочат на неправомерност, която да обуслови изводи за действия по нападение, извън регламента на необходимите такива по реализиране на полицейската операция, респективно да дава възможност за разсъждения на плоскостта на института на неизбежната отбрана. Касателно мнимата неизбежна отбрана, на която се позовава защитата/независимо, че едновременно се развиват и подробни доводи за наличие на неизбежна отбрана/ следва да се посочи, че тя е налице когато деецът поради грешка относно действителността на нападението счита, че има нападение, докато обективното то не съществува. Мнимата неизбежна отбрана изключва умисъла за извършване на престъпление, като деянието е престъпно по непредпазливост, когато е предвиденото като такова в особената част на Наказателния кодекс. Тезата на защитата, че в случая е налице нападение срещу подсъдимия, но той е в грешка относно целите на нападението и неговата законосъобразност, е неоснователна. По принцип при мнимата неизбежна отбрана изобщо липсва нападение. Независимо от начина по който е започнала полицейската операция, цялостното поведение на подсъдимия, посочено по-горе, не води до извод за липсата на реална преценка за случващото се по време на процесните събития. Противно на това подсъдимият е бил наясно с целта на предприетите действия, а това, че не е бил съгласен да се предаде доброволно, както и да предаде оръжието е въпрос, които не сочи на грешка относно целта и законосъобразността на проникването в жилището му.

Контролираната инстанция не е допуснала и нарушение на чл.348, ал.1, т.3 от НПК, а именно явна несправедливост на наказанието.

Индивидуализацията на наказанието е основен принцип при налагането му, по силата на който съдът е длъжен да го съобрази с индивидуалните особености на конкретния случай. Обстоятелствата, които следва да бъдат взети предвид, са тези, които определят конкретната тежест на извършеното престъпление и характеризират личността на дееца. Те обуславят по-голяма или по-малка степен на обществена опасност на извършеното, както и необходимостта от повече или по-малко интензивно въздействие върху извършителя с оглед постигане целите на генералната и специална превенции.

Също така във връзка с определянето на наказанието е необходимо да бъде посочено принципното разбиране на настоящия състав за това, че при индивидуализацията на наказанието няма място за механичен формален подход при съпоставката между смекчаващите и отегчаващи обстоятелства, тъй като не става въпрос за математически величини, а за различни фактически констатации, които следва да бъдат съотнесени към конкретната степен на обществена опасност на деянието и дееца.

Наложено на подсъдимия наказание лишаване от свобода в максимален размер за престъплението по чл.339 от НК и определеното най-тежко по вид наказание от алтернативно предвидените за престъплението по чл.116, ал.2 от НК са законосъобразно и справедливо индивидуализиране.

Преди всичко, законосъобразен е изводът, че извършеното от подсъдимия престъпно посегателство, квалифицирано по чл.116, ал.2 от НК е изключително тежко по смисъла на чл. 38, ал. 1 от НК и целите по чл.36 от НК не могат да бъдат постигнати чрез по-леко наказание. Върховната съдебна инстанция е имала повод да отбележи, че престъплението е изключително тежко, когато разкрива особено висока степен на обществена опасност и морална укоримост, надхвърляща значително тази на обикновените случаи на същото престъпление. От значение са личността на подсъдимия и пострадалия, обстоятелствата, които характеризират деянието, начинът на извършването му и последиците от него, наличието на множество квалифициращи обстоятелства и интензивността на тяхното проявление. Именно тези принципни положения са послужили като изходна база на инстанциите по фактите при преценката им кое от алтернативно предвидените наказания най-добре ще съдейства за постигане на целите по чл. 36 от НК.

Отчетени са обстоятелствата, които разкриват една завишена степен на обществена опасност на деянието и дееца- подсъдимият е използвал две от притежаваните от него четири огнестрелни оръжия; произвел множество изстрели от близко разстояние, насочени срещу множество от лица, служители в МВР; причинил е телесни увреждания на шест лица – смърт на едно лице и телесни повреди на пет лица; демонстрирал е абсолютно незачитане на установения в страната правов ред; нетърпимост към действията на други лица и налагане на забрани относно тяхното поведение. Също така престъплението се характеризира с няколко квалифициращи признака. Не може да бъде пренебрегнато цялостното поведение на подсъдимия от първоначално произведените изстрели до задържането му, отличаващо с бруталност и агресия, чиято интензивност ескалира в хода на инцидента. Единственото смекчаващо обстоятелство, отчетено от съдилищата е чистото съдебно минало на подсъдимия. Неоснователни са оплакванията на защитата за игнорирани от въззивния съд смекчаващи обстоятелства. Правилно апелативната инстанция не еценила като смекчаващо вината обстоятелство здравословното състояние на подсъдимия, предвид получените от него травматични увреждания по време на деянието. Психиатрично-психологическият статус на подсъдимия/страда от смесено личностово разстройство/, също не следва да се отчита като смекчаващо обстоятелство доколкото същото не е повлияло на поведението му по време на деянието.

Съвкупната преценка на всички горепосочени обстоятелства убедително показва, че извършеното от подсъдимия посегателство удовлетворява изискванията на чл. 38, ал. 1 от НК за изключителна тежест, поради което съдилищата законосъобразно са преценили, че по отношение на него, целите по чл. 36 от НК могат да се постигнат единствено с наказание доживотен затвор без замяна.

Настоящата инстанция изцяло споделя изводите и аргументите на решаващите инстанции за налагане на наказание в максимален размер за престъплението по чл.339 от НК, поради което не намира за необходимо да ги преповтаря.

В обобщение, наложените на подс.П. наказания не сочат на очевидно несъответствие на обществената опасност на деянието и дееца, на смекчаващите и отегчаващи отговорността обстоятелства, както и на генералната и специална превенции, поради което не е налице явна несправедливост по смисъла на чл.348, ал.5, т.1 от НПК.

Гореизложеното дава основание на настоящия състав на касационната инстанция да направи извод за правилност и законосъобразност на атакуваното решение на Апелативен съд-Велико Търново, поради което същото следва да бъде оставено в сила.

Водим от горното, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 244 от 08.02.2017г., постановено по внохд № 202/16г. по описа на Апелативен съд –Велико Търново.
Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:1.

2.